

בס"ד

התעוררות
לקראת שבת חזק
וימי השובבים הבעל"ט.
במאמר
'לקראת שבת'

מבוא וסיכום למאמר השבועי העולמי מהספר הקדוש

אמרי מנחם

פרשת ויחי

על ידי העסק בתוה"ק זוכה האדם לצאת למרחב מכל המיצרים
והדוחקים הלוחצים אותו וזה עיקר ההתחזקות והקיום בימי הגלות.

ר'קראת שבת לנו ונלכד

לפום צערא אגרא - השכר הגדול שיש ביגיעת התורה
ובכל דבר שבקדושה, בגשמיות וברוחניות, בזה ובבא.

שנה ז - גליון רצב - פרשת ויחי-חזק תשפ"ה

תוכן הקונטרס

- ג.....מבוא המאמר.....
- ד.....תוכן המאמר.....
- ו.....אמרי מנחם.....
- ח.....סיכום המאמר.....
- י.....הוראה למעשה בעבודת ה'.....
- יא.....לקראת שבת פרשת ויחי - שבת חזק לכו ונלכה.....

לוח סדר הלימוד בחודש טבת:

פרשת מקץ - חנוכה אות סא.

הנושא: ביאור דברי האר"ז ז"ל בכונת ליל ו' חנוכה
מדת ז'רב חסד, ועוד כמה ענינים גבוהים ורמים השייכים
לחנוכה.

פרשת ויגש אות ג

הנושא: ההתבטלות של השבטים מפני יוסף הצדיק סלל
והכין את הדרך לבני ישראל להזדככותם במצרים ולקבלת
התורה.

פרשת ויחי אות ב

הנושא: התורה מביאה את האדם לדבקות אמיתית.
בחי"ת שגם בהתעסקו בגשמיות יהיה בדבקות הבוית"ש.

פרשת שמות אות ז

הנושא: יירא כי אין איש' - שלא ראה שום מציאות רק
מציאות השי"ת, וביטל לגמרי את כח הסט"א.

לעשות רצון צדיק הלימוד השבועי העולמי

בסג"ח"ק

אנריו מנחם

... 06 09 00 ..

"בעהט איך למעשה יעדער איינער פון אונז
זאל נעמען כאטש איינמאל א וואך קובע זיין א
שיעור און דעם ספר..." (בקשתי שכל אחד
מאתנו יקבע שיעור ללמוד בזה הספר לכל
הפחות פעם אחת בשבוע).

מתוך דא"ח מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במעמד סיום השלמת הספר - י"ז אדר תשנ"ז

... 06 09 00 ..

ברצוני לבקש, כאשר לאחרונה הושלמה הדפסת
ספרו של כ"ק אאמו"ר זצלה"ה זי"ע, ספר הק'
אמרי מנחם, ומפרסמים בכל שבוע מאמר אחד
"א לייכטער שטיקל ש'העולם' לומד בצוותא
חדא, אבקש בזאת מה'עולם' כאן שיצטרפו
ללימוד זה, וזה יהיה לנחת רוח לאאמו"ר
זצלה"ה שהיתה בקשתו להדפיס את הספר כדי
"אז יודך זאלן לערנען אין דעם" "און דאס וועט
זיין אונזער התחברות והתקשרות וייטער".

דברי פיריה מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במוצ"ש התאחדות בארה"ב, סיון תשנ"ז

י"ל לעידוד הלימוד השבועי העולמי שנתקן
בהוראתו ובהדרכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לתגובות והערות ולהצטרפות לרשימת התפוצה
imreimenachem@gmail.com
כמו"כ ניתן להשתתף בהוצאות הגיליונות הבאים
עיצוב ועימוד: 0548538799

לרפואתה ולהחלמתה המהירה והשלמה

של האשה החשובה

מרת שרה גולדא בת רחל לאה

בתושח"י.

אמרי מנצחם

הלימוד השבועי העולמי

מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דכשרין גרים לה לכנסת ישראל לארמא רישא בגו גלותא.

במאמר הרחב והעמוק שלפנינו מבאר רבינו זי"ע את דבריו של יעקב אבינו קודם פטירתו, כאשר קרא להם כדי לגלות את אשר יקרא באחרית הימים, כיון שרצה להראות להם את הדרך ילכו בה בגלות מצרים - על ידי שיתחזקו בתורה, כי בזמן הגלות המר, כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מחמת צוק העתים, והארם רואה שצר לו בין בגשמיות ובין ברוחניות, העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה הקדושה שנקראת חיים, והיא החיים האמיתיים באמרם ז"ל אין חיים אלא תורה, בבחינת 'לולא תורתך שעשועי אז אברתי בעניי', וזה הוא עיקר התחזקות ישראל בתוקף הגלות, כראיתא בזה"ק מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דכשרין גרים לה לכנסת ישראל לארמא רישא בגו גלותא.

מאמר זה כמו עוד כמה מאמרים בפרשת ויחי הוא גם מאמר הכנה לימי השובבי"ם הבעל"ט, וכפי שהבאנו בתמצית המאמר מדברי באות ד שפרשה זו היא הקדמה לימי השובבי"ם הבעל"ט שהם ימי תשובה על פגה"ב, וכאמור לזכות לקדושת הברית אי אפשר בלי עסק התורה בחיות, בבחי' וחי בהם, לזכות עי"ז לחיות שנאבד ממנו ע"י פגה"ב רח"ל, כי על פגה"ב חייבים מיתה, וע"י לימוד התורה עם חיות וקדושה הוא משיג חיות חודש, ותורה עם חיות הוא חידושי תורה, על כן צריך כל אחד לקבל על עצמו לימוד התורה"ק בהתמדה רבה, וללמוד לכל הפחות ב' פעמים בשבועות אלה חמש שעות ביחוד בלי הפסקה, וגם לרבות לחדש חידושי תורה כל אחד כפי יכולתו, ועי"ז נזכה לקדושת היסוד ולהשפעות פרנסה וחיים ושלוה.

במאמר זה יש יסודות עיקריים לסוד קיומנו בגלות ביזיון וטהרת הנפש והנשמה, עם ההכנה הראויה לעולם הבא - עולם שכולו טוב, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. את הענינים הללו הרחבנו לבאר במאמר 'לקראת שבת' על פי עומק המאמר של רבינו זי"ע בצירוף שאר ספרים הקדושים וסיפורי צדיקים איך שהתעללו במעלות קדושים וטהורים כפי משנתו של רבינו זי"ע. ויבואר שם בהרחבה למה עיקר החשיבות של לימוד התורה וכל דבר שבקדושה היא דוקא כאשר הוא בא לאדם בקושי וטירחה יתירה, ורק 'לפום צערא אגרא'. ומכל זה נרע בס"ד מהו עומק המשמעות בצעקה שכל אחד מאיתנו שאג ישאג בסיום הקריאה של ספר בראשית --- **חזק חזק ונתחזק.**

תוכן המאמר

- במאמר זה מוסיף רבינו לתרץ את קושיית המפרשים בדברי רש"י ז"ל על ענין הסתימה בפרשת ויחי לפי שכשנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד, דאם כן למה נרמז זאת בפסוק 'ויחי יעקב' ולא אצל ויקרבו ימי ישראל למות.
- ומבאר בהקדם הפסיקתא: כשיבוא הקץ הקב"ה אומר לישראל בני תמיה אני האיך המתנתם לי כל השנים הללו, וישראל אומרים לפניו אילולי תורתך שכתבת לנו כבר היו אומות העולם מאבדים אותנו ממך. היינו דבזמן הגלות המר, כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מחמת צוק העתים, והאדם רואה שצר לו בין בגשמיות ובין ברוחניות, העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה הקדושה שנקראת חיים, והיא החיים האמיתיים, וזה הוא עיקר התחזקות ישראל בתוקף הגלות.
- ולכן הביא רש"י את ענין הסתימה אצל ויחי יעקב, לרמז שאף כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד, עם כל זה לא ירפו ידיהם מלימוד התורה הקדושה, אלא 'ויחי יעקב', יעקב הוא בחי' תורה, מדת תפארת, והתורה היא חיים נצח, והיינו שיחיו את עצמם בתורה הקדושה, בבחינת לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני.
- וזהו שנאמר 'בארץ מצרים שבע עשרה שנה', פי' אפילו תוך מיצרי הגלות יעסוק בתורה שנקראת טוב, בגימטריא י"ז, כמו שאחז"ל אין טוב אלא תורה, ר"ל אין שום מציאות של טוב בעולם כי אם התורה, וכדאיתא הואיל והכל הם ימיו של אדם ומספר הם וכצל הם מה הנאה יש לו בחיים אלא יתעסק בדברי תורה שכולן חיים.
- ומוסיף לבאר עוד אשר באמת על ידי העסק בתורה זוכה האדם לצאת למרחב מכל המיצרים והדוחקים הלוחצים אותו, והענין הוא כי לזכות לתורה צריכים מדת הכנעה והתבטלות, כי אין דברי תורה מתקיימין אלא כמי שמשים עצמו כמי שאינו, ועל ידי זה יוצא למרחב בלי מצרים, כדוגמת יעקב אבינו ע"ה שזכה לנחלה בלי מצרים, כי מאחר שהוא 'אין' לא שייך שיהיה בו שום מיצר, שהרי הוא אין.
- וזהו רמז הכתוב 'ויחי יעקב', שבשעה שנסתמו עיניהם ולבם של ישראל העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה שהוא ע"י בחי' יעקב שרומז להכנעה, ועי"ז יזכה לצאת ממיצרי הגלות.
- וזהו ענין הכתוב 'מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה', י"ה הוא חכמה ובינה, ר"ל אם האדם במיצר וקורא להשי"ת בכח התורה דמחכמה ובינה נפקת, אזי 'ענני במרחב י"ה', השי"ת מקבל תפילתו ומוציא אותו מן המיצר למרחב אף למעלה מדרך הטבע, בבחי' שם י"ה שהוא חכמה ובינה שלמעלה מז' ימי הבנין, כדאיתא בזוה"ק מאן דבעי דקוב"ה יקבל צלותיה ישתדל באורייתא.

- לאחר שנתבאר שעיקר ההתחזקות בעת תוקף הגלות ושעבוד מלכיות הוא לימוד התורה, מבאר את דברי המדרש על הכתוב ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם וגו', ר' אחא אמר האספו הטהרו, היינו יעקב אבינו ע"ה זירז וציוה אותם על עסק התורה שהוא הטהרה, כמאמר הזוה"ק לא אתדכי בר נש לעלמין אלא במילין דאורייתא.
- וזהו שאמר להם האספו הטהרו, ר"ל אסיפות ואהבת ריעים הן ע"י תורה, כי התורה הקדושה היא המאחדת, ובלעדיה אין לאחדות שום קיום וסופו להתבטל, דאין שלום אלא תורה, וזה הוא עיקר ההתחזקות לאחרית הימים בעת התגברות הדינים, ובכח זה, כח התורה, יצאו ישראל מן הגלות, כדאית בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא.
- ומוסיף לומר שכעין דבריו אלו איתא בתפארת שמואל 'האספו ואגידה לכם' היינו יעקב אבינו ע"ה הורה להם הדרך ילכו בה בתורה ובתפילה, שעיקר הכנה לתורה ותפילה הוא אחדות וריעות, בתורה כתיב ויחן שם ישראל ופירש רש"י ז"ל כאיש אחד בלב אחד, ובתפילה כתב האר"י ז"ל שקודם התפילה יקבל על עצמו מצות ואהבת לרעך כמוך, וזה היה עצת יעקב באומרו 'האספו' שזהו עיקר ההכנה לישועה, עכתודה"ק.
- אולם כאמור זאת יש לדעת שאין אחדות אלא בתורה, כדברי המד"ר האספו הטהרו, שהאסיפה היא טהרה שהוא בחי' תורה, ובזה נצא מן הגלות המר הזה ונזכה לחסדים טובים, אמן כן יהי רצון.

המאמר

והתורה היא חיים כנוצר, ר"ל יחיו עצמם בתורה הקדושה, בבחינת לולי תורתך שעשועי אז אצדתי בעניי, לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני (תהלים קיט, כג).

וזוהו 'צארץ מצרים שבע עשרה שנה', פי' אפילו תוך מיצרי הגלות יעסוק בתורה שנקראת טוב, בגימטריא י"ז, כמו שאמרו חז"ל (אבות ה, ג) אין טוב אלא תורה, ר"ל אין שום מציאות של טוב בעולם כי אם התורה, וכדאיתא (קה"ד ה, יא) הואיל והבל הם ימיו של אדם ומספר הם וכלל הם מה הגאה יש לו בחיים אלא יתעסק בדברי תורה שכולן חיים.

ויש להוסיף ולומר עוד אשר באמת על ידי העסק בתורה"ק זוכה האדם ללאת למרחב מכל המימצאים והדוחקים הלוואים אותו, והענין הוא כי לזכות לתורה צריכים מדת הכנעה והתבטלות, בחי יעקב, כמו שאמר הכתוב (עמוס א, ב) מי יקום יעקב כי קטן הוא, כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו (סוטה כ"א), ולזה אמרו (זוה"ק ח"א קמ"ג) התורה לא יעקב, ועל ידי זה יוכל למרחב בלי מצרים, כדוגמת יעקב אבינו ע"ה שזכה לנחלה בלי מצרים, כי מאחר שהוא 'אין' לא שייך שיהיה בו שום מיצר, שהרי הוא אין, כדאיתא בשם הרה"ק הרבי רבי פנחס מקאריץ זללה"ה זי"ע שהאדם צריך שיהיה עניו מאוד ועי"ז אין הדינין

[יד] עוד נ"ל לתרץ קושית המפרשים למה רמז רש"י ז"ל ענין הסתימה אלל ויחי יעקב ולא אלל ויקרבו ימי ישראל למות, על פי אמרם ז"ל (פסיקתא פ"ה כ"א) כשיבוא הקץ הקב"ה אומר לישראל בניי תמיה אני האיד המתנחם לי כל השנים הללו, וישראל אומרים לפניו אילולי תורתך שכתבת לנו כבר היו אומות העולם מאבדים אותנו מן, הה"ד (א"ה ג, כ"א) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל לו, וכן דוד אמר (תהלים קיט, כב) לולי תורתך שעשועי אז אצדתי בעניי, והיינו דבזמן הגלות המר, כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מחמת אוק העתים, והאדם רואה שצר לו בין בגשמיות ובין ברוחניות, העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה הקדושה שנקראת חיים כדרך אומרנו (דברים לב, מז) כי היא חיים, והיא החיים האמתית כאמרם ז"ל (שחר טוב משלי י) אין חיים אלא תורה, וזה הוא עיקר התחזקות ישראל בתוקף הגלות, כדאיתא בזוה"ק (ח"א קל"א) מאן דאשתדל בצאורייתא ובעובדין דכשרין גרים לה לכנסת ישראל לארמא רישא בגו גלותא.

וזוהו הענין שהביא רש"י ענין הסתימה אלל ויחי יעקב, לרמז שאף כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד, עם כל זה לא ירפו ידיהם מללמוד התורה הקדושה, אלא זיחי יעקב, יעקב הוא בחי' תורה, מדת תפארת (תיקון ו, ו) ועי' בכרות נח.

אלא במילין לאורייתא, וזהו שאמר להם האספו הטהרו, ר"ל אסיפות ואהבת ריעים הן ע"י תורה, כי התורה הקדושה היא המאחדת, ובלעדיה אין לאחדות שום קיום וסופו להתבטל, דאין שלום אלא תורה (פסיקתא זוטרותא פר' קדושים), כענין דליתא (ברכות 57). תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, וזה הוא עיקר ההתחזקות לאחרית הימים בעת התגברות הדינים, ובכח זה, כח התורה, ילאו ישראל מן הגלות, כדליתא (זוה"ק שם ע"ג). בזכותא לאורייתא יפקון ישראל מן גלותא.

ובעין דברינו אלה איתא בספיה"ק **תפארת שמואל** (פרשה זו אות ז) האספו ואגידה לכם היינו יעקב אבינו ע"ה הורה להם הדרך ילכו זה בתורה ובתפילה, שעיקר הכנה לתורה ותפילה הוא אחדות וריעות, בתורה כתיב (שמות יט, ב) ויחון שם ישראל ופירש רש"י ז"ל כאיש אחד בלב אחד, ובתפילה כתב האר"י ז"ל (שער הכוונות לדושי ברכת השחר) שקודם התפילה יקבל על עצמו מצות ואהבת לרעהו כמוד, וזה היה עת יעקב באמרו האספו שזהו עיקר ההכנה לישועה, עכתדה"ק, אולם כאמור זאת יש לדעת שאין אחדות אלא בתורה, כדברי המד"ר האספו הטהרו, שהאסיפה היא טהרה שהוא בחי' תורה, ובזה נאלץ מן הגלות המר הזה ונזכה לחסדים טובים, אמון כן יהי רצון.

שורין עליו, כי דבר שאינו מה, על מה הדין שורה עכדה"ק, וזהו שאמר דוד המלך ע"ה לולי תורתך שעשועי אז אבדתי צעניי. וזהו רמז הכתוב יוחי יעקב, שבשעה שנסתמו עיניהם ולבם של ישראל העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה שהוא ע"י בחי' יעקב שרומז להכנעה, ועי"ז יזכה לאלת ממילי הגלות.

וגראה שזהו ענין הכתוב (תהלים קי"ח, ה) מן המלך קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, י"ה הוא חכמה ובינה כגודע (זוה"ק שם כ"ח), ר"ל אם האדם במישר וקורא להשי"ת בכח התורה למחכמה ובינה נפקת (שם ח"ב פ"ה), אזי ענני במרחב י"ה, השי"ת מקבל תפילתו ומוציא אותו מן המישר למרחב אף למעלה מדרך הטבע, בבחי' שם י"ה שהוא חכמה ובינה שלמעלה מז' ימי הבנין, כדליתא בזוה"ק (ח"א ר"ב): מאן דבעי דקוב"ה יקבל עלותיה ישתדל באורייתא.

ובדברינו אלה אשר עיקר ההתחזקות בעת תוקף הגלות ושעבוד מלכויות הוא לימוד התורה, יבואר הכתוב (מט, א) ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם וגו', ואיתא במדרש (ב"ר נ"ח, ב) ר' אחא אמר האספו הטהרו, היינו יעקב אבינו ע"ה ירז וזיוה אותם על עסק התורה שהוא הטהרה, כמאמר הזוה"ק (ח"ג פ"ב) לא אחדכי בר נש לעלמין

סיכום המאמר

אנו מביאים בזה את תוכן דברי רבינו בפרשה זו אות ד שיש בו גם סיכום הדברים במאמרו כאן בתוספת ביאור לכמה דברים, עם הוראה למעשה.

זה 'שבע עשרה שנה', מספר י"ז מורה על מדת יסוד, דיסוד מכונה טוב שבגימטריא י"ז, ר"ל ע"י חיות התורה הכניס בהם מדת יסוד שהיא ג"כ בחי' חיות, כמאמר הכתוב 'וצדיק באמונתו יחיה'.

וביין שצריך ללמוד את התוה"ק מתוך הכנעה כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, וריבוי האכילה מביא לידי גיאות ושכחת התורה, לכן צריך ללמוד בלי שום הנאות עוה"ז, ועל ידי זה זוכים לחיות התורה ולקדושת היסוד.

והזכיר בחי' 'יעקב' ולא 'ישראל', לאשר כי תורה צריכים ללמוד מתוך הכנעה, כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, ואורייתא מחכמה עילאה נפקת, וחכמה היא כח מה, ואשר על כן צריך ללמוד בלי שום הנאות עוה"ז, כמו שאמרו בגמ' ברכות במי אתה מוצא חמאה של תורה במי שמקיא חלב שניק משדי אמו, כי ע"י ריבוי האכילה בא לידי גיאות, ושוכח התורה שהיא שמא דקוב"ה, וכדאיתא בספרי "הזהרו שלא תמרדו בהקב"ה שאין אדם מורד בהקב"ה אלא מתוך שביעה", ועל זה הוא הוראת שם 'יעקב', בחי' קטנות, ולזה איתא בזוה"ק כי לימוד התורה צריך להיות בהכנעה בבחי' יעקב, שמורה על קטנות, ועל ידי זה זוכים לחיות התורה ולקדושת היסוד.

אין טומאה כטומאת מצרים, ויעקב אבינו המשיך והשפיע את כח התורה הק' לתוך חושך מצרים כדי שיוכלו להתחזק שם במדת היסוד שהיא בחינת חיות, בכח התוה"ק שהיא עיקר החיות.

הנה נודע כי מצרים היתה ערות הארץ מלאה נסיונות במדת יסוד, כמו שאמרו חז"ל שלא היתה אומה באומות שהתעיבו מעשיהם יותר מן המצריים, וראה יעקב אבינו ע"ה שלא יהיה לישראל כח להתגבר על כל זה שלא להכשל ח"ו במדת היסוד אלא בכח התורה, על כן רצה להשפיע ולהאיר להם אור התורה, כדי שיוכלו לבוא לקדושת היסוד, כאשר מצינו שלפני ירידתו למצרים שלח את יהודה לייסד ישיבה במצרים כדי שיוכלו להתחזק במדת יסוד בכח התורה הקדושה. והנה התוה"ק נקראת חיים כאמרם ז"ל אין חיים אלא תורה שנאמר כי חיים הם למוצאייהם, להיות כי תורה צריכים ללמוד עם חיות דקדושה, וחי בהם כתיב, שכל החיות צריך להיות רק בתורה. ויעקב אבינו ע"ה היה צופה ומביט על בניו אחריו, וראה תוקף השעבוד ועול הגלות שיעברו במצרים וגודל הנסיונות שיהיה להם במדת יסוד, לזאת 'ויחי יעקב', המשיך והשפיע כח התורה הקדושה שנקראת חיים שהיא עיקר החיות, 'בארץ מצרים' בתוך חשכת הגלות, ובכח

ועל ידי עסק התורה זוכה לקדושת הברית, ממילא נכסיו מצליחין.

פרשה זו היא הקדמה לימי השובבי"ם הבעל"ט, וצריך כל אחד לקבל על עצמו לימוד התורה"ק בהתמדה רבה, ולחדש חידושי תורה כל אחד כפי יכולתו, ועי"ז נזכה לקדושת היסוד ולהשפעות פרנסה וחיים ושלום.

והנה פרשה זו היא הקדמה לימי השובבי"ם הבעל"ט שהם ימי תשובה על פגה"ב, וכאמור לזכות לקדושת הברית אי אפשר בלי עסק התורה בחיות, בכחי' וחי בהם, לזכות עי"ז לחיות שנאבד ממנו ע"י פגה"ב רח"ל, כי על פגה"ב חייבים מיתה (גדה ג.), ועי" לימוד התורה עם חיות דקדושה הוא משיג חיות חדש, ותורה עם חיות הוא חידושי תורה, על כן צריך כל אחד לקבל על עצמו לימוד התורה"ק בהתמדה רבה, וללמוד לכל הפחות ב' פעמים בשבועות אלה חמש שעות ביחד בלי הפסקה, וגם לרבות לחדש חידושי תורה כל אחד כפי יכולתו, ועי"ז נזכה לקדושת היסוד ולהשפעות פרנסה וחיים ושלום, אמן כן יהי רצון.

העיקר לקבלת התפילה הוא תיקון מדת יסוד, כי ברית הלשון מכוון כנגד ברית המעור, ממילא ע"י שמתקן את קדושת היסוד נתקן גם ברית הלשון והשי"ת שומע תפילתו, וגם נכסיו יהיו מצליחים.

ובדברינו אלה שע"י לימוד התורה מתקנים מדת יסוד יתפרשו לנו דברי הזוה"ק מאן דבעי דקוב"ה יקבל צלותיה ישתדל באורייתא. הענין בזה כי העיקר לקבלת התפילה הוא תיקון מדת יסוד, כמו שאנו אומרים כי אתה שומע תפילת 'כל' פה, ר"ל תפילת מי שזהיר במדת יסוד שנקרא 'כל', והטעם כי ברית הלשון מכוון כנגד ברית המעור ממילא ע"י שמתקן את קדושת היסוד נתקן גם ברית הלשון והשי"ת שומע תפילתו, וזהו שאמרו 'מאן דבעי דקוב"ה יקבל צלותיה ישתדל באורייתא'; היינו כי ע"י התורה יזכה לתיקון היסוד, וממילא יתוקן גם ברית הלשון וישמע השי"ת לתפילתו. וזהו דאיתא בגמ' אמר רבי יהושע בן לוי דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין, היינו כי ההצלחה אינה באה לאדם כי אם ע"י שמירת הברית כנודע,

הוראה למעשה בעבודת ה'

א. בזמן הגלות המר, כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מחמת צוק העתים, והאדם רואה שצר לו בין בגשמיות ובין ברוחניות, העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה הקדושה שנקראת חיים כמאמר הכתוב 'כי היא חייכם', והיא החיים האמיתיים כי אין חיים אלא תורה, ואין שום מציאות של טוב בעולם כי אם התורה, וזה הוא עיקר התחזקות ישראל בתוקף הגלות.

ב. על ידי העסק בתורה"ק זוכה האדם לצאת למרחב מכל המיצרים והדוחקים הלוחצים אותו, כי לזכות לתורה צריכים מדת הכנעה והתבטלות, כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמששים עצמו כמי שאינו, ועל ידי זה יוצא למרחב בלי מצרים, כי מאחר שהוא 'אין' לא שייך שיהיה בו שום מיצר, שהרי הוא אין, כי דבר שאינו מה, על מה הדין שורה.

ג. עיקר ההתחזקות בעת תוקף הגלות ושעבוד מלכיות הוא לימוד התורה, ועקב אבינו ע"ה קודם הסתלקותו קרא לבניו וזירזו וציוה אותם על עסק התורה שהוא הטהרה, ואמר להם 'האספו' - הטהרו, ר"ל אסיפות ואהבת ריעים הן ע"י תורה, כי התורה הקדושה היא המאחדת, ובלעדיה אין לאחדות שום קיום וסופו להתבטל, דאין שלום אלא תורה, וזה הוא עיקר ההתחזקות לאחרית הימים בעת התגברות הדינים, ובכח זה, כח התורה, יצאו ישראל מן הגלות.

ד. אם האדם במיצר וקורא להשי"ת בכח התורה השי"ת מקבל תפילתו ומוציא אותו מן המיצר למרחב אף למעלה מדרך הטבע, בבחי' שם י"ה שהוא חכמה ובינה שלמעלה מז' ימי הבנין, כדאיתא בזוה"ק מאן דבעי דקוב"ה יקבל צלותיה ישתדל באורייתא.

ה. פרשה זו היא הקדמה לימי השובבי"ם הבעל"ט, ולזכות לקדושת הברית אי אפשר בלי עסק התורה בחיות, בבחי' וחי בהם, לזכות עי"ז לחיות שנאבד ממנו ע"י פגה"ב רח"ל, כי על פגה"ב חייבים מיתה, וע"י לימוד התורה עם חיות דקדושה הוא משיג חיות חדש, ותורה עם חיות הוא חידושי תורה, "על כן צריך כל אחד לקבל על עצמו לימוד התורה"ק בהתמדה רבה, וללמוד לכל הפחות ב' פעמים בשבועות אלה חמש שעות ביחד בלי הפסקה, וגם לרבות לחדש חידושי תורה כל אחד כפי יכולתו, ועי"ז נזכה לקדושת היסוד ולהשפעות פרנסה וחיים ושלוה".

לקראת שבת פרשת ויחי - שבת חזק לנו ונלכה

הכנה לשבת קודש במשנת החסידות ורבוה"ק זי"ע

מאמר 'אור האמונה'
מתוקף צוואתם של יעקב ויוסף.

תוכן המאמר

שבת פרשת ויחי הבעל"ט נקרא גם 'שבת חזק' - במאמר זה יבואר את ההתחזקות הכפולה והמשולשת שיש לנו ליקח מכת הקריאה של הצוואות מיעקב אבינו ויוסף הצדיק המעורר את הזמן, והמכין אותנו לימי השוכב"ם הבעל"ט. והוא שיש להתחזק בלימוד התורה בעמל וביגיעה ושקידה, כי רק בכח התורה נוכל להחזיק מעמד בתוקף עול הגלות. ומתוך התבוננות ולימוד ענין השליחות והתפקיד שיש לכל אחד בזמן הגלות, ומה ה"א דורש מאיתנו, מעומק מאמרו של רבינו זי"ע ושאר ספרים הקדושים, בצירוף הרבה סיפורי צדיקים, יבואר: למה עיקר החשיבות של לימוד התורה וכל דבר שבקדושה היא דוקא כאשר הוא בא לאדם בקושי וטירחה יתירה, ורק לפום צערא אגרא. ויבואר היטב כל הטוב הטמון בכל הקשיים וההסתרות שעוברים עלינו, שבהם אנו מאירים את אור ה' בכל חלקי העולם באמונת 'אין עוד מלבדו', ובכך אנו מכינים את חלקנו בעולם הבא, ואת התענוג והעידון בגן עדן מזיו השכינה. ועל כן אין לחשוש מימי השנאה והקטנות, מהנסיגות והנפילות והכשלונות, ראשית שכך הוא סדר ברייתו של העולם בכלל והאדם בפרט. ועוד, כי תוכם רצוף אהבה של הקב"ה לישראל, והם הם יסודות ההצלחה בגשמיות וברוחניות, והם הם הקיום שלנו בזה ובבא. וכן יבואר עוד בקצרה את ענין העבודה המיוחדת לימי השוכב"ם הבעל"ט המסוגלים ביותר לתיקון וזיכוך ושהרת הנפש, ולהתעלות בעבודת השי"ת בקדושה ובטהרה ובכל מדה נכונה, חזק חזק ונתחזק בס"ד.

עם ה' חזקו ונתחזקה וקראו אל ה' בחזקה

ספר בראשית הנקרא 'ספר הישר' (ע"ז כה). על שם שהוא מיישר אורחותינו, כל אותם מעשי האבות שעסקנו [ונמשיך לעסוק בה בס"ד] בהם כמשלוש חדשים, אינם סיפורי דברים בעלמא, כולם הם סימנים לבנים - ציוני דרך לאורחות חיים של חיי נצח מתוך התבטלות מוחלטת לרצון השי"ת באהבה ויראה ובכל מדה נכונה, כל פרשה ופרשה מלמדת אותנו מה חובת האדם בעולמו כדי שנזכה לבוא בתכלית השלמות לעולם שכולו טוב, לעולם שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, ויהי חלקנו עמהם.

על פי הכלל שקבעו חכמים שהכל הולך אחר החיתום (ברכות יב.) יש לנו להתבונן ביותר בחיתום ספר הישר - ספר אורחות החיים בשני צוואות קדושות שציוו יעקב ויוסף לישראל קודם הסתלקותם, וליתר דיוק קודם שנכנסו לעומק גלות מצרים, עד שנסתמו שם עיניהם ולבם מצרות

השעבוד... וכך אמרו בזוה"ק (ח"א רלד): על הכתוב 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים'. מאי קריאה הכא, אלא קריאה לקיימא דוכתייהו, לקיימא לן לעילא ולתתא. [מה ענין לשון קריאה לכאן, אלא קריאה זו היתה לקיים ולחזק אותם למלעלה בשורש נשמתם ולמטה בארץ שלא יכלו אותם האומות]. ושם להלן (רמח): על הכתוב 'יכול יעקב לצוות את בניו שואל הזוה"ק למה כתוב לצוות, לברך מיבעי ליה, ומשיב: אלא דפקיד לון לגבי שכינתא לאתקשרא בהדה... [שכל הברכות היו צוואה לבניו שיתקשרו תמיד באמונה שלמה עם השכינה הק']. גם יוסף הצדיק קורא לאחיו קודם הסתלקותו ומצווה אותם: ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלקים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב. ואח"כ השביעם שכאשר יעלו ממצרים יקחו גם את עצמותיו אתם.

ועם ההתחזקות של שני הרועים הגדולים, בני יעקב ויוסף סלה, אשר בצוואתם חיזקו את עם ישראל שלא להתייאש מאורך הגלות ומרירותו הקשה, ונתנו להם גם את הכלים והעצות איך לשמור על אש קודש - אש היהדות גם בהיותם בתוך שוממת ערות מצרים, ואכן זכו כולם שהכתוב מעיד עליהם שנשמרו בנאמנותם ובטהרתם (מלבד אחת שפירסמה הכתוב) עם כל זה אנחנו מסיימים את הספר הישר, ומחזקים בהם גם את עצמנו באורך גלותינו בצעקת ח ז ק ח ז ק ו נ ת ח ז ק!.

כי כפי המבואר בספרים הק' הרי בגלות וגאולת מצרים כלולים גם כל שאר הגלויות והגאולות, כיון שכן, הצוואות שנתנו יעקב ויוסף, לא רק לדורם נתנו, אלא לכל אחד ואחד מישראל עד סוף כל הדורות, עד שנזכה לגאולה השלמה בב"א. ואשרי איש שישמע לדבריהם, וילך במועצותיהם, כי גם הוא יזכה בבוא היום שהקב"ה יחיל את שמו ית' עליו ויעיד עליו כי הוא איש נאמן וטהור, למרות כל הנסיונות הקשים המתגברים והולכים, עמד בכלם... עד שהקב"ה בכבודו ובעצמו מביע את פליאתו ותמיהתו: מיין טייערע קינדער, ווי אזוי?! בני אני מתפלא עליכם איך יכולתם לעמוד בכל זה? כפי שמביא רבינו במאמרו את דברי הפסיקתא הנוראים:

"כשיבוא הקץ הקב"ה אומר לישראל בניי תמיה אני האיך המתנתם לי כל השנים הללו, וישראל אומרים לפניו אילולי תורתך שכתבת לנו כבר היו אומות העולם מאבדים אותנו ממך, הה"ד 'זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל לוי, וכן דוד אמר 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעיני'".

ורבינו מבאר את עומק התשובה שישראל משיבים להקב"ה איך החזיקו מעמד בגלות הנורא. והתשובה היא, כי אכן לא היינו יכולים לזה בשום אופן, אלא שזכינו שנתת לנו א התורה הקדושה, שהיא עץ החיים למחזיקים בה... ואילולא התורה כבר היו אומות העולם מאבדים אותנו 'ממך' - היינו מאבדים את כל הקשר והחיבור שיש לנו אתך... אז אבדתי בעיני - מיר וואלטן שוין גיווען לאנג פארלוירן - מזמן כבר היינו נאבדים אם לא החיבור שהיה לנו עם התורה הק'. וכך מבאר רבינו בלשונו הק':

דבזמן הגלות המר, כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מחמת צוק העתים, והאדם רואה שצר לו בין בגשמיות ובין ברוחניות, העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה הקדושה שנקראת חיים כדרך אומרו 'כי היא חייכם', והיא החיים האמיתי כאמרם ז"ל אין חיים אלא תורה, וזה הוא עיקר ההתחזקות ישראל בתוקף הגלות, כדאיתא בזוה"ק: מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דכשרין גרים לה לכנסת ישראל לארמא רישא בנו גלותא.

ובעומק הדבר אומר רבינו:

...אשר באמת על ידי העסק בתוה"ק זוכה האדם לצאת למרחב מכל המיצרים והדוחקים הלוחצים אותו, והענין הוא כי לזכות לתורה צריכים מדת הכנעה והתבטלות, כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו, ועל ידי זה יוצא למרחב בלי מצרים, כדוגמת יעקב אבינו ע"ה שזכה לנחלה בלי מצרים, כי מאחר שהוא 'אין' לא שייך שיהיה בו שום מיצר, שהרי הוא אין, כדאיתא בשם הרה"ק הרבי רבי פנחס מקארין זצלה"ה זי"ע שהאדם צריך שיהיה עניו מאוד ועי"ז אין הדינין שורין עליו, כי דבר שאינו מה, על מה הדין שורה עכדה"ק, וזהו שאמר דוד המלך ע"ה לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי. וזהו רמז הכתוב 'ויחי יעקב', שבשעה שנסתמו עיניהם ולבם של ישראל העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה שהוא ע"י בחי' יעקב שרומז להכנעה, ועי"ז יזכה לצאת ממיצרי הגלות.

ובזה מבאר רבינו את דברי הצוואה של יעקב אבינו:

...ובדברינו אלה אשר עיקר ההתחזקות בעת תוקף הגלות ושעבוד מלכיות הוא לימוד התורה, יבואר הכתוב 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם', ואיתא במדרש ר' אחא אמר האספו הטהרו, היינו יעקב אבינו ע"ה זירז וציוה אותם על עסק התורה שהוא הטהרה..., וזה הוא עיקר ההתחזקות לאחרית הימים בעת התגברות הדינים, ובכח זה, כח התורה, יצאו ישראל מן הגלות, כדאיתא בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא.

נסכם בקצרה את דברי הזוה"ק בשילוב דברי רבינו זי"ע: יעקב אבינו מברך את כל בניו לפני מותו, ובכרכות אלו הוא מצוה אותם ונותן להם את כח הקיום והמעמד בגלות הגוף והנפש - ברוחניות ובגשמיות, ובכל הנסיונות, אם ירצו להרים את ראשם מעומק בור הגלות אין עצה ואין תבונה אלא להתדבק באור התורה הק' שהיא החיים האמיתי, והלימוד צריך להיות מתוך הכנעה וכיטול, שזהו תנאי קודם למעשה ללימוד התורה. וזה הוא עיקר ההתחזקות לאחרית הימים בעת התגברות הדינים, ועל ידי העסק בתוה"ק זוכה האדם לצאת למרחב מכל המיצרים והדוחקים הלוחצים אותו...

ועל זה משבח דוד המלך את הקב"ה ומודה לו על שנתן לו את התורה הק' כי 'לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי' - ווען נישט די תורה וואלט איך שוין געווען אינגאנצן פארלוירן - לולא התורה הק' הייתי אבוד לגמרי ולא היה לי שום קיום כלל...
וכאן הבן שואל.

אם כן למה הקושי הגדול הזה?! פאר וואס קומט עס אן אזוי שווער?!

לולא תורתך שעשועי אז אבדתי, ניחא... התורה היא חיינו ואורך ימינו, ולולא התורה אבדנו כולנו גווענו ח"ו, אבל למה בעניי למה צריך התורת חיים לבוא 'בעניי' - מיט א הארמקייט?

אם הקב"ה רוצה שנעסוק בתורה הק', ואם זה כל סוד קיומנו בעולם הזה ובעולם הבא, ואם רק בכח התורה נזכה לצאת מהגלות - הכלל והפרט, אם כן מה חרי האף הגדול הזה? למה זה מגיע בקושי גדול ונורא כל כך? מדוע רק תורתי שלמדתי באף עמדה לי?! למה דוקא כל דבר שבקדושה בא עם כל כך הרבה קשיים... וכמו שכבר מתאונן אחד מגדולי וראשוני הפייטנים רבי בנימין בר זרח בפיט הראשון של סליחות: פורכי עמך אשר לכל שוחחים. צפר וערב למה מצליחים. קמים למוקד נאצות שוחחים. רצוצים במה אתם בוטחים. שוכן עד וקדוש צפה בעלבון אנוחים... [המעבידים את עמך בפרך, ומשתחווים לאילימים / מדוע מצליחים הם בוקר וערב / קמים הם לעומתך ומדברים דברי גידופים / ואומרים לנו בלעג וקלס - שבורים ורצוצים במה אתם בטוחים / ה' השוכן לעד והקדוש הבט בעלבון בניך הנאנחים...].

מדוע אין הקב"ה מקל עלינו את העבודה הזאת? אילו הקב"ה היה מונע מאיתנו את הטרדות והדאגות, את צער גידול בנים, את עול הפרנסה וקיום החיים בכריאות הגוף והנפש, הרי היינו יכולים לעסוק כל היום בתורה ועבודה במנוחת וצלילות הדעת ושלמות הנפש, וכי לא היה בזה יותר נחת רוח לפניו ית"ש???

התשובה לכל זה אחת היא: יש קונה עולמו בשעה אחת!!!

לפום צערא אנגרא.

כידוע שיש לכל אדם שני סוגי זמנים בחיי היום יום, וביותר בעבודת ה', והספרים הקדושים מכנים זמנים אלו בשמות שונות, וכולם לדבר אחד נתכוונו. יש שקראו להם ימי אור וימי חושך, או ימי עליה וימי ירידה, או ימי גדלות וימי קטנות, או ימי קירוב וימי ריחוק. לענייננו נביא את הלשון שרבינו תם כותב בספר הישר (שער השישי): יש ימי שנאה ויש ימי אהבה. יש ימים שאדם חש ומרגיש את אהבת השי"ת אליו וכן להיפך את אהבתו אל השי"ת, ס'דאוואנט זיך און ס'לערנט זיך א' מחנה, גם ברוחניות וגם בגשמיות הכל טוב לו... אבל יש ימים שאדם חש ומרגיש שהוא ירוד ומרוחק, נופל עוד ועוד, עד כדי שהוא שנאו על המקום ח"ו, כמה שהוא מנסה להיות טוב ולהתגבר

על יצרו גאר נישט גייט נישט, הוא כמעט אינו מצליח כלום, והוא מרגיש שעולמו חרב בעדו.

מה צריך האדם לעשות בימי השנאה? ואיך אפשר לצאת ממצב זה?

על כך כותב רבינו תם כלל גדול בדין:

”כי צריך בעל העבודה להכיר בתחילת עבודתו, כי האהבה והשנאה נלחמות שתיהן, פעם תגבר האחת ופעם תגבר השניה. ועל כן אין צריך בתחילת עבודתו להיות חושש אם יקוץ בה, כי זה משפט האהבה בתחילתה, כי תגיע לתכלית ידועה ותחדל, ואחר כן תשוב ותתחזק ותתחדש כנשר, ואחר כן אם תחלש האהבה ותכבד השנאה, אל יהי נואש מן העבודה, רק ידע כי לקץ הימים יחלוף!”

כמו כל תוספות בש”ס צריך להתבונן ולהתעמק גם בתוספות זו של ר”ת הנותן בשפה ברורה ונעימה כללים חזקים ויסודיים ביותר בדרכי עבודת ה’:

א. לזכור תמיד כי הוא נמצא בחזית מלחמה בין אהבה ושנאה.

ב. לא להיבהל ולחשוש מימי השנאה גם אם הוא במצב שמרגיש ח”ו שנאה ומיאוס בעבודת השי”ת, כי זה טבעי, וכך הוא משפט האהבה בתחילתה.

ג. גם לאחר שהתחזק והגיע לימי אהבה ידע שבעוד ימים מספר הוא שוב יהיה בימי השנאה, ולא רק שתחלש האהבה אלא אף ‘תכבד השנאה’, ואל לו להתייאש משום כך בעבודת ה’ כי כך הוא דרך העבודה.

ד. יש לזכור תמיד כי ימי השנאה אינם ימים נצחיים, ולקץ הימים יחלופו כלא היו.

את שלושת הכללים הראשונים גילה יעקב אבינו בצוואתו לבניו ולכל ישראל אחריהם [כפי שיתבאר בס”ד מתוך הדברים דלהלן], ואת הכלל הרביעי הוסיף יוסף הצדיק באומרו: **אנכי מת ואלקים פקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת...** ס’קומט שווערע זמנים פון ימי שגאָה, אָבער מ’דאָרף געִדענִקען אַז מ’בלייבט נישט דא אויף אַייביק, ס’וועט קומען נאך דעם גוטע זמנים, און מ’וועט אַרויס גיין פון דעם פונסטערן גלות, ‘והעלה אתכם מן הארץ הזאת’ - ס’וועט קומען ימי עליה ואהבה...

אין כל פלא שכאשר שומעים דברי חיזוק ונחמה אלו צועקים בקול רעש גדול “חזק חזק ונתחזק”!

להבנת עומק הדברים, ובעיקר להבין איך נוכל גם אנחנו כהיום הזה להתחזק בצוואות הקדושות של יעקב ויוסף, ולא תהיה צעקתנו ‘חזק חזק ונתחזק’ כאותיות הפורחות באויר, וכדברים המשעשעים את לב הנערים הששים ושמיים עם הצעקות גם בלי להבין את תוכן הדברים... נקדים להתבונן במשנת התנא שקבע את הכלל הגדול בתורה: **“לפום צערא אגרא!”**

אחד מבניו המופלאים של אברהם אבינו ע"ה הוא התנא שנשא ונתן עם הלל הזקן בהקשר לפסוק 'שבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד אלקים לאשר לא עבדו', והלל הסביר לו: "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים למאה ואחד" (הגיגה ט). וכפי שמבאר זאת בעל התניא זי"ע, איך יתכן שאחד הלומד מאה פעמים! עדיין אינו בגדר עובד אלקים, ואילו זה שהוסיף עוד פעם אחד על לימודו כבר הוכתר בכתר עליון של עובד אלקים?! ומבאר, שבימימה היה זו רגילות ללמוד כל דבר מאה פעמים, כי למדו את כל תורתם בעל פה, ורק לאחר מאה פעמים היו זוכרים היטב את לימודם, ולכן המתאמץ יותר ולומד מאה ואחד פעמים שהוא יותר מהרגילות המקובלת, זה מראה שלימודו אינו רק בשביל לדעת ולזכור את הדברים אלא בעיקר כי בכך הוא עובד אלקים.... תנא זה נקרא בשם "בן הא הא", והתוספות שם כתבו שהוא היה בן גרים, ומשום כך כינוהו בתואר 'בן הא הא' על שם ייחוסו, שהיה בן לאברהם אבינו ושרה אמנו, שהקב"ה הוסיף לכל אחד מהם אות ה"א בשמם.

כידוע שאי אפשר לקבל כל גוי הרוצה להתגייר אלא בכמה תנאים קודם למעשה, והאחד מהם הוא, שמעמידים בפניו את כל הקשיים של היהדות, ואף שואלים אותו למה לך את כל זה? ואם הוא מוכן לקבל על עצמו את עול היהדות מגיירים אותו (יבמות מז), והרמב"ם ז"ל מגדיר איך מכבידים עליהם את הגירות, וזה לשונו הק' (פי"ג מאיס"ב הי"ד):

"מודיעים אותם כובד עול התורה ושורח שיש בעשייתה על עמי הארצות כדי שיפרשו... אם קיבלו ולא פירשו וראו אותם שחזרו מאהבה מקבלים אותם, שנאמר ותרא כי מתאמצת היא... ותחדל לדבר אליה".

פסוק זה נאמר על ידי רות שאמרה לערפה ונעמי שביקשו להתלוות אליה כדי להסתפח בנחלת עם בני ישראל, והיא העמידה בפניהם את הקשיים המרובים ואת אי הנחות שיהיה להם בעקבות זאת, ואכן ערפה התחרטה וחזרה לאחוריה ובחרה להישאר גויה בארץ מואב, ואילו רות המואביה היתה נכונה לכל מאמץ שידרש עד כדי מיתה ממש, כפי שאמרה (רות א, טז-יח):

אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלַי, וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֵלֵינוּ, עִמָּךְ עָמִי, וְאֵלֹהֶיךָ אֵלֹהֵי, בְּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר... וְתָרָא כִּי מִתְאַמְצָת הִיא... וְתִחְדָּל לְדַבֵּר אֵלַיָּהּ.

מתוך מסירות נפש זו זכתה להיות אמה של מלכות, אמו של דוד המלך שריווהו להקב"ה בשירות ותשבחות, והוא זה ששר להקב"ה 'לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי', ושמא תאמר שהוא מצטער על כך ח"ו, לא ולא, הוא למד מרות לשמוח עם עול התורה והטורה שיש בה והוסיף לשורר את שיר אהבת התורה שבער בו: 'שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב'

ואכן בן הא הא הגר גם הוא היה שש ושמח לקבל על עצמו לעבוד את השי"ת ולקבל עליו עול תורה ומצוות חרף כל הקשיים, והוא זה שגילה רז זה לבני ישראל במשנת אבות (ה, כג) "בן הא הא אומר לפום צערא אגרא!"

מסופקני אם אנו מבינים היטב את עומק המשמעות של הכלל 'לפום צערא אגרא', המעשה הנורא של החפץ חיים יבהיר יותר את הענין:

יהודי אחד שלא זכה בשנותיו המבוגרות ללמוד תורה זיכהו השי"ת שלעת זקנתו החל רוח ה' לפעם בו, ונפשו אוותה ללמוד תורה, הוא קבע לעצמו חברותא ששילם לו טבין ותקילין כדי שילמדנהו תורה. לאחר חודש ימים שבהם ישב ולמד כל היום! גילה כי הוא יודע בסך הכל דף גמרא אחד בלבד!

בצר לו נכנס בשברון לב אל החפץ חיים זי"ע, ובכה לפניו: רבי, חודש תמים אני עמל בשביל דף גמרא! האם שווה כל המאמץ הגדול עבור דף גמרא אחד?!

החפץ חיים שמע את דבריו, וחזר עליהם לעצמו בקול: דָּעַר אִיד פֶּרְעַגְט אױב ס'איז װערט אַזאַ הָאַרְעװױנֶע פֶּאַר הונדערט בלאט גמרא - היהודי שואל האם שווה מאמץ של חודש ימים בשביל מאה דפים גמרא?!

היהודי שמע את דבריו וזעק: רבי! לא מאה. אפילו לא עשר, דף אחד! האם זה שווה? רק דף אחד!

החפץ חיים שמע, ושוב חזר לעצמו, היהודי תמה האם שווה לעמול חודש ימים בשביל מאה דפים?!

היהודי הרים יותר את קולו בבכי וצעק: רבי! אילו הייתי לומד מאה דפים הייתי רוקד ברחוב מאה ימים! אבל דף אחד? וכך הרים את אצבעו כדי להמחיש את דברו בחושבו שהחפץ חיים אינו שומע טוב, רבי! אחד, ולא יותר!

הביט החפץ חיים כזקן מלא רחמים: מיין טייערע פריינד - ידידי היקר! הנך חושב שאיני שומע? שמעתי היטב, ואכן כן, דף אחד שווה כמאה דפים! הלא כך למדנו באבות: לפום צערא אגרא וכפירושו של אבות דרבי נתן (ג, ו): "טוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריווח!"

ברם כגון דא צריך למודעי! וואס איז דאס אזוי גוט? מה הטוב שיש בזה?

שיתברר ויתאמת אצל הארם מה חובתנו בעולמו.

מלבד מה שיש ללמוד מדברי בן הא הא שהאיכות שוה פי מאה מהכמות! וכמו שכתב הפלא יועץ (סוף ערך לימוד) שאין הקב"ה מונה דפים אלא שעות [ולא רק בלימוד כן אלא בכל ענין של עבודת ה'], כי אף אם אמנם אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, אבל בשמים לא מתחשבים בכמות הידיעה אלא באיכות היגיעה, ואכמ"ל...

אבל בעומק הדברים אנו מגיעים כאן לענין של: סוד השליחות בגלות! התפקיד שאנו צריכים

למלאות בגלות הן של הכלל והן של הפרט... כדבריו הנוראים עד מאד של הרב בעל התניא זי"ע
(בסידורו שער כוונת המקוה):

**"ענין הגלגולים בנשמות שתיקונם שיצורפו בגלות או בעניות, אף על פי שהמה
מבולבלים לגמרי ואינם מתפללים כלל, 'זה יותר טוב ותיקון להם משהיו מתפללים
כוונה עצומה מתוך ישוב הדעת', לפי שצירוף והיסורים הוא מיתוק הרע, וזה עיקר
המכוון, ודי למבין..."**

על כגון דא אמר בקדשו הרה"ק הרבי הצעיר מווארקא זי"ע לפרש את דברי המשנה באבות (ב).
ד: **"אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה".** אֶפְשָׁר בִּיסֻטוּ פּוֹן דִּי לֹא תִפְנֶה' נִקְעַס - אל תמתין
עם עבודת השם שלך עד שיהיה לך ישוב הדעת, כי שמא אתה מאותם שהקב"ה רוצה בתיקונם
וצירופם דוקא מתוך חוסר ישוב הדעת... כי המעט שלך בצער יטהר ויזכך אותך פי מאה יותר
משלא בצער!

על דברי הגמרא בעבודה זרה (י:): **"יש קונה עולמו בשעה אחת"** כותב השפת אמת זי"ע נוראות:

**...איתא 'יש קונה עולמו בשעה אחת'. פירוש, כדאיתא (ויק"ר יח, א. זוה"ק ח"ג רנז: -
רעיא מהימנא) כל אדם יש לו עולם בפני עצמו. על פי מה שכתב מורי זקני ז"ל (חידושי
הרי"ם בספר הזכות פ' שלח ד"ה שלח לך) שהעולם נקרא על שם ההעלם. לזה כל אדם יש לו
איזה העלם והתנגדות שצריך לתקן בעולם, ואמת שורש השעם, "על ידי שיש לו ענין
מיוחד באמת בעולם הבא גם כן ממילא יש לו גם כן הסתר והעלם המכוון לו, וכפי תיקון
ההעלם זוכה לאור הגנוז כפי ערכו, וזה מלחמות האדם כל ימיו בעולם הזה". ואיתא
(אבות ה, יז) מחלוקת לשם שמים סופה להתקיים, ואיתא (שם ד, יא) כנסיה לשם שמים
סופה להתקיים, והם בחינת ימי המעשה שיהיה המלחמה לשם שמים, ובשבת נקראת
כנסיה וצריך להיות גם כן לשם שמים...**

גיוואלדיג! השפת מגלה כאן גילויים נוראים! שכל הדברים שבאים לאדם בקושי ובצער, כי
בשורשם למעלה הם העולם הבא והגן עדן שלו, וכיון שכן, הרי הם מהשלושה מתנות גדולות
שאינם נקנים אלא על ידי יסורים (ברכות ה:). ונמצא לפי זה כי עולם הפוך ראיתי - הפוך למעלה
מכל השגה, כי מה שנראה לך כאן בעולם הזה כימי השנאה - הימים והעניינים ששנואים עליך
מתוך שבאים אליך בצער ובקושי, שם למעלה הם ימי אהבה, הם העולם הבא והגן עדן שלך, אמור
מעתה, האם אתה מוותר עליהם???

המקור לדברי הגמ' יש קונה עולמו בשעה אחת, הוא מדברי רבי הקדוש על פי מעשה נורא
שהיה, כפי שמסופר שם בגמרא על רבי אלעזר בן דורדיא, שעבר על כל עבירות החמורות שבתורה
עד שהגיע לעומק תהום השפלות, ומשם התעורר לתשובה.

הלך וישב בין ההרים וגבעות, ואמר: הרים וגבעות בקשו עלי רחמים. אמרו לו, עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו... וכך הלך לבקש עוד משאר ברואי תבל שיבקשו עליו רחמים, וכולם השיבו לו את התשובה הראשונה...

מזמרתו, אמר: אין הדבר תלוי אלא בי! הניח ראשו בין ברכיו, וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו. יצאה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי עולם הבא. בכה רבי! ואמר: יש קונה עולמו בשעה אחת!. ואמר רבי: לא דיין לבעלי תשובה שמקבלים אותם, אלא שקוראים אותם 'רבי'!.

שני תמיהות יש בדבר. ראשית מדוע בכה רבי? וכי מה איכפת לו שאדם קונה עולמו בשעה אחת?! ועוד. מדוע במימרה השניה לא בכה. שני השאלות מתיישבים כאחד במילים ספורות שכתב הרה"ק רבי חיים מקוסוב זי"ע בספרו 'תורת חיים' (סוף פרשת ויקרא) בלשונו הק': **"רבי בכה על רבי אלעזר בן דורדיא לפי שאינו קומה שלמה!"**

לפי דברי השפת אמת שאין אדם קונה את שלמותו ועולם הגן עדן שלו אלא מתוך יסורים ומלחמות כל ימי חייו, הרי שרבי אלעזר בן דורדיא, אף אם אמנם זכה להיכנס לגן עדן על ידי שעשה תשובה רגע אחד לפני מותו, אבל מה יעשה שם? הרי לא הכין כלים לקבל את האורות ונועם זיו השכינה! את הכלים הללו בונים רק בימי השנאה למטה בצער ובחירוף נפש... וכיון שזה היה חסר לרבי אלעזר בן דורדיא בכה רבי! געוואלד! וואס וועט הער טוען דארט?! איך יוכל להכיל את ריבוי האורות והטובות הנשפעים שם!?

אילו לא בא רבי אלעזר בן דורדיא אלא להמחיש לנו את דברי השפת אמת דיינו, והוא ראוי לאותו איצטלא לקרותו רבי... ועל זה אין צריך לבכות, אלא לשמוח על הגילוי הגדול שנתגלה לנו... במדרש רבה (ב"ר סב, ב) מסופר מעשה רב על רבי אבהו, שהראו לו משמים שלוש עשרה נהרי אפרסמון, [בשכר עמלו בתורה שנדרשת ב"ג מדות...]. אמר על כך רבי אבהו: כל אלו לאבהו?! ואני אמרתי לריק יגעתי, לתוהו והבל כוחי כיליתי, אכן משפטי את ה' ופעולתי את אלקי (לשון הכתוב ישעיה מט, ד).

רבים ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה אחזתם, וכי איך עלה על דעתו של רבי אבהו לומר שכל עמלו ויגיעו היו להבל וריק, וכי חשיד קוב"ה שלש לשלם שכר טוב ליראיו, הלא אחד מה"ג עיקרי האמונה היא האמונה בשכר ועונש, ואין שום מקום לומר שרבי אבהו שכך הראו לו מן השמים לא יהיה לו אמונה זו ח"ו!?

משיב על כך הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע, שרבי אבהו לא התכוון על ימי האהבה אלא על ימי השנאה, לאותם זמנים שעשה ולא הצליח בהם... והראו לו מן השמים ששום יגיעה והשתדלות אינו להבל וריק ח"ו...

כפי הנתבאר לעיל, כל היגיעה וההשתדלות בזמנים אלו, הם שחצבו לו את נהרי האפרסמון
בגן עדן - בעולם שכולו טוב ונהנים מזיו השכינה...

מתוך הדברים נוכל להבין את עומק דבריו הנפלאים של הרה"ק בעל 'שם משמאל' זי"ע
בפרשת נח (תרע"ד ד"ה בספר) בלשונו הקדוש:

"אין נפילת ישראל בהחלט, אלא נטמנה ומכוסה בה ישועה עתידה ביתר שאת,
וזה שאמר הכתוב (מיכה ז, ח) 'אל תשמחי אויבתי לי כי נפילתי קמתי'. לא נאמר כי אחרי
שנפילתי קמתי, כיון שהקימה איננה דבר נפרד לגמרי מהנפילה, אלא שבנפילה עצמה
טמונה ומכוסה בה הקימה. וכמו שבכלל כן הוא בפרט, אשר בנפילת הפרט ג"כ טמון
בה ענין הקימה, והמשכיל על דבר טוב יריח תיכף בנפילה את הקימה העתידה..."

וזהו הסוד הגדול של "לפום צערא אגרא" דוקא שם בעמק הצרה והצער, בעומק השנאה
וההתרחקות, שם, ורק שם טמון העליה והאהבה הגדולה ויצירת נהרי אפרסמון שלך, ויש בזה
ביאור ארוך ועמוק ואין כאן המקום להאריך, ונזכיר רק בקצרה את ראשי הדברים:

והוא על פי דברי בעל התניא דלעיל שצירוף היסורים הוא מיתוק הרע, והביאור בזה, כי כל
אחד בא לגלות את אלקותו יתברך בתוך החושך וההסתרה, להתוודע ולהגלות כי הוא מלך על כל
הארץ ואין עוד מלבדו, וכל אחד נשתלח לגלות את האור בתוך החושך כפי מה ששייך לשורש
נשמתו, וכיון שגילוי זה הוא כפי שורש נשמת האדם, לכן אין שום אפשרות לאדם אחר להביא
גילוי זה, כי זה שייך רק לאותו שורש נשמה, וגם משום שכל אחד מקבל את הכלים והאמצעים
שעל ידם יביא לגילוי זה, ואין לאחר בעולם כלים אלו אלא מי שהוא השליח לדבר זה. ואם יעשה
האדם את שליחותו יש לו חלק בתיקון העולם, וקירוב העולם לתיקונו השלם, ואם לאו ח"ו ואין
צריך לומר אם קלקל במקום לתקן... השם ירחם.

והאי עלמא כבי הילולא דמיא, חטוף ואכול, אבל את הנסיונות והירידות וימי השנאה אסור
בשום פנים ואופן לקחת אותם לבד, ודוד המלך שאמר בחנני ה' ונסני נכשל בדבר, כי אין לך אדם
שהוא מוכן ומזומן לעמוד בנסיונות זולת מי שהקב"ה שולח לו אותם ועם הכלים שיוכל להתגבר
עליהם (פרי הארץ), אבל כאשר משמיא קא זכו ליה, גם אם מזמינים לו איזה נפילה ושנאה, הרי תוכו
רצוף אהבה, וצריך לחטוף אותם ולכנות בהם לעצמו את העולם הבא ואת נועם הגן עדן שלו שם.

תורתך שעשועי

הנה אף שכן הוא בכל צער ויסורים שיש לאדם ברוחניות או בגשמיות, ועל כולם נאמר 'אשרי
הגבר אשר תיסרנו קה', כמה מאושר הוא האדם שמריח בכל היסורים והנפילות את הטוב הטמון
בהם, אבל אשרי הגבר - כמה מאושר הוא האדם אשר 'מתורתך תלמדנו' שבוחר לעצמו להתייטר

ולהצטער על דברי תורה, כפי שהאריך בזה המדרש תנחומא בפרשת נח... כי בשאר יסורים יכול אדם לחשוב כי אינו חפץ לא בהם ולא בשכרם, אבל יסורים של תורה - חביבים הם וחביבים שכרם, ומה רב טוב אשר צפון לעמלי תורה מתוך הדחק...

וחז"ל דייקו בלשונם, ולא אמרו תורה מתוך צרות או מתוך עניות ח"ו וכדומה, כי אין הכוונה לדחק של יסורי הגוף רח"ל, אלא לדחק של עמל הגוף והנפש בדבקות התורה, ביגיעה ושקידה, ובקביעות מקום וזמן לתורה עד כדי מסי"נ, שאף אם לפעמים קשה מאד לעמוד בהם, אבל הקושי הוא רק לזמן מועט של תחילת העבודה, ועם כל הקשיים האלו חוצבים נהרי אפרסמון לעולם הבא.

וזהו שכתב רבינו במאמרו שיעקב אבינו לימד בצוואתו לבניו:

בזמן הגלות המר, כאשר נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מחמת צוק העתים, והאדם רואה שצר לו בין בגשמיות ובין ברוחניות, העצה היא להחיות את עצמו בלימוד התורה הקדושה שנקראת חיים כדרך אומרו 'כי היא חייכם', והיא החיים האמיתי כאמרם ז"ל אין חיים אלא תורה, וזה הוא עיקר התחזקות ישראל בתוקף הגלות, כדאיתא בזה"ק: מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דכשרין גרים לה לכנסת ישראל לארמא רישא בנו גלותא.

ודוד המלך שכמעט כל ימי חייו היו ימי שנאה ורדיפה, בודאי השכיל והריח את הטוב ואת הקימה העתידה, על כן אמר: לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, אם לא הייתי משתעשע בתורתך הקדושה הייתי אובד לגמרי, כי אז באמת היה לריק יגעתי, לתוהו והבל כוחי כלייתי... כי אין לך מצטער יותר מהמתייגע בתורה (מדרש תנחומא פ' נח)...

גאוני וצדיקי הדורות היו יכולים להשיג את התורה אויף א גאלדענע טאץ - על מגש של זהב, אבל הם לא הסכימו לזה ואף מאסו בזה, כי ידעו כי אין זה רצון השי"ת, וממילא גם אינם מועילים בזה כלום לתיקון והשלמת נפשם ונשמתם לא בזה ולא בבא. וכפי שכתב הרמב"ם על המשנה 'לפום צערא אגרא': "...לפי מה שתצטער בתורה יהיה שכרך. ואמרו שלא יתקיים מן החכמה אלא מה שתלמד בטורח עמל ויראה... אבל קריאת התענוג והמנוחה אין לה קיום ולא תועלת בה!!!. ואמרו בפירוש מאמרו "אף חכמי עמדה ליי" - חכמה שלמדתי באף עמדה לי..."

בספר 'לקט יושר' לרבי יוסף ב"ר משה תלמידו הגדול של בעל 'תרומת הדשן' ז"ל מביא, שרבו הגדול בעל "תרומת הדשן" התאונן לפניו על אותם הבחורים העשירים המפונקים שעשו להם שולחנות שעליהם הוערמו ספרים בצורה עגולה, בצורה שניתן יהיה לסובב את השולחן, כך שמי שהיה זקוק לספר, לא היה צריך לקום ממקומו כדי לחפשו בקצהו האחר של השולחן, אלא היה מסובב את השולחן ומקרב את הספר אליו. כשיושבין במקומן ומסובבים את השולחן לאיזה צד שירצו, ואמר על כך רבו כי לא טוב הם עושים, ואדרבה, כשמבקש אחר הספר ובא לו בטורח גדול יזכור באותו מעשה מה שרוצה ללמוד! ומצא לזה סמך בשולחן ערוך (יורה דעה ס' רמו סעיף כא): "אין

דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהם, ולא בלומדים מתוך עידון..."

על הכתוב (שיר השירים ה, יב): "האלף לך שלמה ומאתיים לנוטרים את פריו" אמרו במדרש (שיר השירים רבה ה, א): "הלומד תורה בצער נוטל אלף, שלא בצער נוטל מאתיים בשכרו". והדגש של "לך שלמה", בא ללמד שעל ידי כך הופכת לו לקניין עצמי, מכיון שבאה ביגיעה.

על כך אמר פעם בצחות לשונו ראש ישיבת מיר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שיש גדול אחד בתורה אשר כל רז לא אניס ליה, בקי גדול בכל מכמני התורה כולה ממש, ובאור התורה הוא רואה בעיניו פקידה מסוף העולם ועד סופו, ועם כל זאת אין מצווים לכבדו ולקום מפניו, ואין שום התייחסות לכבוד תורתו, מי הוא זה ואיזה הוא, תינוק במעי אמו! וכל כך למה?

לפי שכל תורתו בא לו שלא ביגיעה!!!

על הגאון הק' האדמו"ר בעל 'באר משה' ו'אש דת' מאו"רוב זצ"ל מסופר שכאשר ביקש פעם לעורר את אחד מתלמידיו על חובת עמל התורה, חשף באוזניו סוד גדול וכמוס באצרותיו, על נסיון גדול שעמד בו בגבורת נפש עילאית שאין לתאר, שכאשר עסק בתורת חכמת הקבלה, התגלה לו השם של 'השבעת הקולמוס', ומכיון שעסק הרבה מאד בכתיבת חידושי תורתיו, היה לו נסיון גדול להשתמש בזה, ובכך לחסוך הרבה זמן כדי להוסיף עוד יגיעה ושקידה בתורה, וכך אמר לתלמידו:

עמדתי בנסיון - כי התורה אינה צריכה לבוא בדרכים כאלה, על התורה צריך לעמול!!!

בעל "קצות החושן" הגה"ק רבי אריה לייב הכהן הלר זצ"ל, שימש כרב בעיירה "ראזינטאו" וחי בדוחק רב. קרש רחב שהיה מונח על חביות שימש לו בתור שולחן. בביתו שחלק ממנו היה שקוע באדמה, בחודשי החורף שרר שם קור איום ונורא, והיה מוכרח לישב כל הזמן על מיטתו מכוסה בסמרטוטים כדי להחם מעט את גופו שיכול לעסוק בתורה. מסופר שמתוך הקור העז בביתו, היה הדיו בקסתו נקפא עד שהוכרח לחממו בגופו תחת הכר שלמראשותיו - ובדיו זה נכתב הספר קצות החושן!!! (תולדותיו, מתוך ההקדמה ל"שב שמעתתא).

כששאלוהו פעם, מדוע התקבל ספרו "קצות החושן" בעולם התורה יותר מאשר ספרו "אבני מילואים", אף כי שניהם יצאו מתחת ידיו, מה עוד שאת ה"אבני מילואים" כתב בגיל מאוחר יותר? השיב: שאת ספרו "קצות החושן", חיבר בשנות עניותו, ואת ספרו "אבני מילואים" חיבר בשנות עשירותו!!! (קונטרס לימוד התורה בתוך ספר תורת חיים).

כנראה שאת המסירות נפש לאהבת התורה למד בעל הקצות מרבו הגדול הגאון ר' משולם איגרא זצ"ל, רבה של טימניץ, שעל גאונותו בתורה אמר החתם סופר זצ"ל כי שתי ידיו הם כשני ספרי תורה!

באחד מימי חול המועד סוכות, בעיצומה של שמחת בית השואבה עצר לפתע הגאון הגדול רבי אהרן קוטלר זצ"ל את להט הריקודים, וסיפר את המעשה דלהלן:

פעם אחת נכנסו לרבי משולם איגרא שני בעלי בתים שהיו שותפים למסחר לדין תורה. מאחר והיה מדובר בדין תורה קשה ומסובך ביותר, ביקשם הגאון שיחזרו אליו למחרת. כשיצאו מביתו החליטו שאין ביכולתם להמתין עד ליום מחר. והסכימו ביניהם לחזור לעירם על מנת לשאול את רבם בעניין וכך עשו.

כששמע אותו רב את שאלתם אמר גם הוא שזו שאלה קשה ומסובכת, ובקש מהם שיחזרו אליו כעבור שתי שעות. הרב הסתגר בחדרו, וכעבור שעה כבר יצא ופסק להם את דינם לשביעות רצונם. כעבור זמן נזדמן לאותם אנשים לשהות שוב בעיר טיסמיץ, מקום מושבו של רבי משולם זצ"ל. אמרו השותפים לעצמם: אמנם נפסקה לנו כבר השאלה, אבל אם אנו כבר פה, מן הראוי להיכנס לרבי משולם ולשמוע חוות דעתו בעניין.

נכנסו אליו ואחרי בקשת מחילה על כך שלא חזרו בעת ההיא, ביקשו לשמוע את דעתו. עתה ענה להם רבי משולם את תשובתו והיתה התשובה מתאימה בדיוק לפסק שפסק להם הרב בעירם.

השותפים שמעו את הדברים והסתכלו זה על זה כשהצחוק ניכרת על פניהם. לשאלת רבי משולם אודות הצחוק, סיפרו לו את השתלשלות העניינים שכבר שאלו את רב פלוני שכיון בדיוק לדבריו. מששמע רבי משולם שרב פלוני ענה להם על שאלתם הקשה על אתר שיער בדעתו כי בודאי מדובר במורה הוראה גדול בתורה משכמו ומעלה, ואם כן, מן הראוי להקביל את פניו... ומיד קם והלביש את מעיל העליון שלו ויצא אתם לדרך.

משהגיע רבי משולם למחוז של אותו רב, נתמלא הרב פחד. ולא הבין על שום מה גאון עולם כרבי משולם מתדפק על דלתו, אך רבי משולם הביע בפניו את התפעלותו, שלאותם שני בעלי בתים ידע לענות תשובה נכונה כל כך מהר.

שמע זאת הרב ואמר: "אגיד לכבוד תורתו את האמת. אכן לא ידעתי להשיב, אולם התפללתי לה' ובכיתי במר נפשי שיחלצני מהמיצר ויגלה לי הפסק, שמא יצא קול עלי שאיני יודע צורתא דשמעתא. ובס"ד נתקבלו תפילותיי, ועלה ברעיוני לפתוח איזה ספר ובו מצאתי את אותה השאלה ממש. אז שמחתי שמחה גדולה ויצאתי אל בעלי הדין ופסקתי להם את דינם".

מששמע זאת רבי משולם איגרא, פנה מיד אל דלת היציאה ואמר לאותו רב בזה הלשון: **"לככות? - לככות גם אני יודע, אבל על התורה צריך לעמול ולהתיגע"!!**... (דברי מרדכי).

וכך אמרו להדיא בגמרא נדה (ע): ששאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע בן חנניה, מה יעשה אדם ויחכם, אמר להם ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו לו והלא הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אמר להם, יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו... מאי קמ"ל [פירש"י: למה ליה למימר ירבה בישיבה הואיל וברחמים תלוי הדבר], הא קמ"ל דהא בלא הא לא סגי [שצריכים את שניהם כאחד, כי ישיבה בלא תפילה או תפילה בלא ישיבה אינו מועיל].

כנשכנס מו"ר בעל שבט הלוי זצ"ל לנחם את הרבנים בני האדמו"ר רבי אברהם איגר מלובלין מבני ברק, אמר להם שלאביהם ז"ל היה צורת קדשו של זקנו הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל (ר' אברהם היה נכדו בן אחר בן).

כשיצא מהבית שאלו את שבט הלוי ז"ל, מהיכן הוא מכיר את צורת קדשו של הגר"ע איגר? והשיב לתומו, שפעם ישב באחד הלילות כמה שעות והתעמק להבין שטיקל רבי עקיבא איגר, ולא עלתה בידו, והתחיל לבכות על כך, עד שנרדם על גבי הספר, ובתוך כך בא אליו רבי עקיבא איגר והסביר לו את כל הענין, ומשם הוא מכיר את צורתו...

ואז הוסיף ואמר בענוותנותו: **אחרי כמה שעות יגיעה יכולים כמה דמעות לזרז את את פתיחת הלב והמוח!!!**

וזהו שכתב רבינו במאמרו שכל התפילות מועילות רק בכח התורה, ובלשונו הק':

"ונראה שזהו ענין הכתוב (תהלים קיה, ה) מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, י"ה הוא חכמה ובינה כנודע (זוה"ק שם כח.), ר"ל אם האדם במיצר וקורא להשי"ת בכח התורה דמחכמה ובינה נפקת (שם ח"ב פה.), אזי 'ענני במרחב י"ה', השי"ת מקבל תפילתו ומוציא אותו מן המיצר למרחב אף למעלה מדרך הטבע, בבחי' שם י"ה שהוא חכמה ובינה שלמעלה מז' ימי הבנין, כדאייתא בזוה"ק (ח"א רב:) מאן דבעי דקוב"ה יקבל צלותיה ישתדל באורייתא."

מתוך כל האמור נוכל לומר בדרך צחות מדוע תורת משה רבינו נתקבלה בכל תפוצות ישראל וכולם הוגים בה בתשוקה וצמאון וביגיעה רבה, וכמה דיו שכבר נשפכו וקולמסין שכבר נשברו עליה, עדיין לא נגעו אלא באפס קצהו. כיון שהוא מסר נפשו עליה ביגיעה רבה למעלה מדרך הטבע ושכל האנושי, כמו שהעיד הוא עצמו עליה, וכך שנו חז"ל (ספרי פרשת האזינו):

"אמר להם משה לישראל: שמא אתם יודעים כמה צער נצטערתי על התורה, וכמה עמל עמלתי בה, וכמה יגיעות יגעתי בה, כענין שנאמר (שמות לד) 'ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה'... ונתתי נפשי עליה, דמי נתתי עליה, כשם שלמדתי אותה בצער כך תהיו אתם לומדים אותה בצער!..."

רבים מגדולי ישראל שנתקבלו ספריהם הק' בתפוצות ישראל כתבו בהקדמתם את גודל הצער והיסורים שהיה להם עד שזכו להוציא לאור עולם את פרי עמלם, ובתוכם יש הקדמות מסמרי שער (עיין בהקדמת הש"ך ועוד), ואין כאן המקום להאריך בהם... אבל לא קם עוד נביא כמשה רבינו - הקדמה כזו כפי שאמר משה רבינו עוד לא נכתב וגם לא יכתב לעולם... כל מה שכתבו גדולי התורה על עצמם הוא רק שהם קיימו את הצוואה של משה רבינו - **כשם שלמדתי אותה בצער כך תהיו אתם לומדים אותה בצער!**

יש שהמליצו על חכמת תורתו של רבינו משה בן מימון הרמב"ם ז"ל: **ממשה עד משה לא קם כמשה...** על יגיעת תורתו בתחילת לימודו מסופר (בספר שלשלת הקבלה) נוראות, לא יאומן כי יסופר לגודל חלישות מוחו וקושי התפיסה שהיה לו, וכל תורתו בא לו בצער ויגיעה שאי אפשר לתאר, וגם כאשר כבר אורו עיניו הק' ונפתחו לו מעייני החכמה, עם כל זאת את ספרו הגדול 'משנה תורה' כתב כשהוא סגור ומסוגר מכל העולם כולו במשך עשר שנים רצופות!!!

שובו בנים שובבי"ם

אחד הדברים העיקריים והגדולים ביותר שבהם הקב"ה מקדש את עמו ישראל הוא על ידי קדושת הזמנים, כל זמן יש בו את השפעת הקדושה השייכת ביותר לאותו הזמן. קדושת זמני המועדים הם על פי המאורעות שהיו בפועל בימים ההם והם חוזרים להיות נייעור גם בזמן הזה.

בשונה מכך הם **ימי השובבי"ם** שהקדושה שנשפעת בשבועות אלו, אינם מתעוררים מכח הזמן אלא מכח התורה, והיינו **שיש כח בקריאת התורה לעורר את הזמן**, וכיון שכלל ישראל עוסקים בתורה בשבועות אלו בעניני גלות וגאולת מצרים, מתעורר מכח זה מחדש על כל אחד ואחד מישראל הענין של ירידה למצרים ומירוץ החטאים וזיכוכ הנשמה בעבודה קשה ומירוץ החיים שבתוך מצרים, והיציאה ממצרים על ידי גילוי אהבה רבה של הקב"ה לישראל בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל - כאשר ידוע לכל שכל נגף למצרים היה רפואה לישראל, ומשמעות הרפואה היא הזדככות הנפש והנשמה והתקרבותה אל ה' בהתרוממות הקדושה והטהרה ונקיון זוהמת החטא של עץ הדעת, שעדיין לא נשלם התיקון והזיכוכ עד היום...

וכך ביאר האריז"ל (שער ריה"ק תכ"ז) את מה שנהגו ישראל להרבות בתעניות בימי השובבי"ם, מ' יום רצופים שיש מן היום הראשון של פרשת שמות עד פרשת תרומה וקצת מפרשת תצוה, כיון שמפרשת שמות ועד פרשת משפטים תוכן הפרשיות עוסק במה שישראל התעלו והזדככו ונתקנו מהיותם עבדים לפרעה במ"ט שערי טומאה עד להיותם עבדי ה' ולא עבדי פרעה, אוכלי המן לחם אבירים, מקבלי התורה. לפיכך זמן זה מסוגל ביותר לכל אחד לתקן את נפשו מחלאת וטומאת העוונות והחטאים שדבקו בה, ובפרט מאותם החטאים שכלל ישראל היו צריכים לתקן באותו הדור שהוא ענין של 'קדושת היסוד' שנתקלקל בחטא עץ הדעת.

ברם! כתב בשו"ע (או"ח סי' תקע"א) שתלמיד חכם אינו רשאי לישב בתענית מפני שממעט מלאכת שמים. וכתב המשנה ברורה שאין הפירוש שאינו צריך להתענות ולתקן חטאיו ולזכך את נשמתו, הם מלהזכיר! אלא שתלמיד חכם אינו צריך לסגף עצמו כל כך בתענית, ויסגף את עצמו בלימוד התורה, שילמוד יותר מכפי הרגלו, כעין מה שכתב במדרש תנחומא, אם חטא האדם ונתחייב מיתה לשמים, מה יעשה ויחיה, אם הוא ללמוד לשנות פרק אחד ישנה שני פרקים, ואם דף אחד ישנה שני דפים, והמ"ב מציין שם לעיין במה שכתב בביאור הלכה שם, ויען כי מצוה לשמוע דברי חכמים, הרי לך לשונו:

"וראיתי להעתיק את מה שכתב השל"ה הק' בשם ספר חרדים וז"ל: שמצא בתוך ספרי המקובל האלוקי חסידא קדישא הרב ר"י לוריא אשכנזי (האריז"ל) בספר אחד כתיבת ידו, כל מה שמצא בסיגופים וכו', לא נזכרו אלא למי שאין עמלו בתורה, אבל מי שתורתו אומנותו, ויודע דעת יראת ה', לא יחלש ולא יתבטל מלימודו, אך יום אחד מן השבוע יתרחק מבני אדם ויתבודד בינו לבין קונו ויתקשר מחשבתו בו כאלו עומד לפניו ביום הדין, וידבר לקל ית' כאשר ידבר העבד אל רבו וכן אל אביו, והעתיקו זאת האחרונים. וכעין זה כתב החיי אדם... אם תלמיד חכם הוא ותורתו אומנותו אפילו בזה"ז לא יסגף עצמו כל כך, רק שישוב אל ה' בלב שלם ויבנה מקירות לבו וילמד יותר משהיה רגיל, כי התורה היא מקוה טהרה, ונמשל לאש וכל אשר יבוא באש ובא באש וטהר... עכ"ל הביאור הלכה.

ומדי דברי בו זכור אזכרנו עוד - את מה שכתב החפץ חיים בשם הגר"א (שער התבונה פ"ב) כי רסן פיו ותאזותיו הוא יותר מכל התעניות שבעולם, ובזה יכופר לו כל עוון, וניצול משאול תחתית ככתוב (משלי כא, כג) 'שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, וזה כל פרי העולם הבא.

גם הרמח"ל בספרו 'דרך ה'" ובתחילת ספרו 'דרך עץ החיים' כתב בגודל רוממות השפעת התורה, ואין שום מהלך להגיע לשפע עליון יותר מאשר על ידי עסק התורה... ויותר מזה כתב שם: שסגולת קדושת התורה שעל ידי העסק בה זוכים לטהר ולרומם את הנפש, והלימוד שמגיע מאותם הפרשיות היא יותר מהתרוממות שקיבלו ישראל שבאותו הדור ממה שעברו בפועל את כל הדברים הללו, כי אין קדושה כתורה ואין סגולה כתורה...

ודעת לנבון נקל, שכל זה אמור רק כאשר הלימוד בתורה היא בקדושה ובטהרה ובמיעוט תענוג ובריחה מהתאוות, כמו שכתב הרמח"ל בדרך ה' שכפי כמה שחסר לאדם בטהרת הלב וקדושתה כך חסר לו יותר בהשפעת התורה. ואם התורה היא מקוה טהרה לטומאת הנפש, הרי קיי"ל דמי שטובל ושרץ בידו לא עלתה לו טבילתו, והא בלא הא לא סגי. וזהו שכתב רבינו בהמשך מאמרנו הק':

"ובדברינו אלה אשר עיקר ההתחזקות בעת תוקף הגלות ושעבוד מלכיות הוא לימוד התורה, יבואר הכתוב ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם וגו', ואיתא במדרש ר' אחא אמר האספו הטהרו, היינו יעקב אבינו ע"ה זירז וציוה אותם על עסק התורה שהוא הטהרה, כמאמר הזה"ק לא אתדכי בר נש לעלמין אלא במילין דאורייתא, וזהו שאמר להם האספו הטהרו, ר"ל אסיפות ואהבת ריעים הן ע"י תורה, כי התורה הקדושה היא המאחדת, ובלעדיה אין לאחדות שום קיום וסופו להתבטל, דאין שלום אלא תורה, כענין דאיתא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, וזה הוא עיקר ההתחזקות לאחרית הימים בעת התגברות הדינים, ובכח זה, כח התורה, יצאו ישראל מן הגלות, כדאיתא בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא."

לפיכך הרבו חסידי קמאי בימי השובבי"ם בריבוי לימוד ועסק התורה בטהרת הנפש על ידי

תענית דיבור ורסן התאוות, ואת שני הטהרות הללו ציוו לנו מורשה יעקב אבינו ויוסף הצדיק במותם, ופרשת ויחי הוא 'שבת חזק' להתחזק עם צוואתם בפרשיות השובבי"ם הבעל"ט, כי אלו הם המזון וצידה לדרך שנתנו לנו קודם צאתנו לדרך הגלות, שבהם, ורק בהם נוכל לשום לנו שארית בארץ, ולהחיות אותנו לפליטה גדולה.

להאיר מתוך חשיכה

כאמור, כל אחד ואחד יש לו שליחות ותפקיד בגלות הכלל והפרט להאיר את החושך, ולגלות את אלקותו יתברך בכל חלקי הבריאה מגבהי שמיים ממעל ועד לארץ מתחת וכל מה שביניהם, ובכל מצב שהאדם נמצא בו, זה הוא שליחותו ותפקידו, אם זה זה בימי אהבה ואם זה בימי השנאה, בכל אופן שהוא, תמיד צריך לראות ולגלות כי השם הוא האלוקים ואין עוד מלבדו!!!, ואין לך דבר שמאיר את העולם בגילוי אלקותו יתברך יותר מלימוד התורה, ובפרט כאשר זה בא מתוך יגיעה ועמל, ומתוך הכנעה והתבטלות להקב"ה, ואלו הם נכסי צאן ברזל שהנחילו לנו יעקב אבינו ויוסף הצדיק בעת הסתלקותם, שנוכל על ידי התורה הקדושה להתחזק ולהתקיים בגלות הכלל ובגלות הפרט, עד כי יבא שילה ולו יקחת עמים, והקב"ה ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי לאמור הן גאלתי אתכם אחרית כראשית להיות לכם לאלקים בתשועת עולמים השתא בעגלא בזמן קריב בב"א.

און ביז די ישועה וועט קומען בקרוב - עד אז, יתן השי"ת שנתברך כולנו כאחד יחד בכרכה שלמה של 'תורת חיים' שהיא החיים האמיתית כאמרם ז"ל אין חיים אלא תורה, וזה הוא עיקר התחזקות ישראל בתוקף הגלות, חזק חזק ונתחזק!!!

גוט שבת גוט שבת

א פריילעכע און לעכטיגע לוסטיגע שבת. און א שבת'דיגע הכנה צו די הייליגע שובבי"ם טעג.

שבת חזק שלום ומבורך

שבת של חיזוק 'ובהם נהגה כיגיעה ושקידה יומם ולילה'.

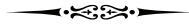
שבת של חיזוק כי ימי השנאה אינם נצחיים ולקץ הימים יחלופו כלא היו.

שבת של חיזוק בחציבת נהרי אפרסמון בגן עדן בעולם שכולו טוב ונהנים מזיו השכינה.

שבת של התחזקות על ידי העסק בתה"ק ולצאת במהרה למרחב מכל המיצרים והדוחקים הלוחצים.

פטרון חודש טבת

ידידנו הנכבדים רודפי צדקה וחסד
משפחת פערעלמאן שליט"א
לזנדון

לעילוי ולזכר נשמת אביו איש תם וישר, יקר באנשים
הרה"ח מוה"ר **אברהם אליעזר פערעלמאן** ז"ל
בן הרה"ח מוה"ר צבי מאיר ז"ל

אהב את הבריות, פיזר נתן לאביונים
בונה ומקים עולה של תורה וחסידות
העמיד דורות ישרים ומבורכים
מוקני וחשובי חסידי אלכסנדר

נלב"ע ט' טבת תשע"ו לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

זקני הרה"ח ר' מאיר דב ב"ר שמעון יצחק ז"ל רכניצר
נלב"ע י"א אדר

א"מ הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב ז"ל רכניצר
נלב"ע ז' תשרי תשפ"א

א"מ האה"ח מרת בריינדל ב"ר אברהם ז"ל רכניצר
נלב"ע כ"ג כסלו תשנ"ה

מו"ח הרה"ח ר' נתן נטע ב"ר שמעיה ז"ל שושיצקי
נלב"ע ט"ו מרחשון תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

